

**ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

**Απαντήσεις στα θέματα των Εισαγωγικών Εξετάσεων
τέκνων Ελλήνων του Εξωτερικού και
τέκνων Ελλήνων Υπαλλήλων στο εξωτερικό 2013**

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A1. Μα πώς, είπε, θα τους αδικήσουμε και θα τους κάνουμε να ζουν χειρότερα, ενώ τους είναι δυνατό να ζουν καλύτερα; Ξέχασες πάλι, φίλε μου, είπα εγώ, ότι μέλημα του νόμου δεν είναι αυτό, δηλαδή πώς θα ζει στην πόλη εξαιρετικά καλά μια συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα, αλλά αναζητάει μέσα για να πραγματοποιηθεί αυτό για ολόκληρη την πόλη· συγκρατώντας τους πολίτες (σε αρμονικό σύνολο) με την πειθώ και με τον εξαναγκασμό, κάνουντάς τους να μεταδίδουν ο ένας στον άλλο την ωφέλεια που μπορεί ο καθένας να συνεισφέρει στο κοινό και δημιουργεί ο ίδιος τέτοιους πολίτες μέσα στην πόλη, με σκοπό όχι να τους αφήνει να τραβάει ο καθένας όπου του αρέσει, αλλά να τους χρησιμοποιεί αυτός για να δένει μαζί σε μια ενότητα την πόλη. Έχεις δίκιο, είπα· πραγματικά το είχα ξεχάσει.

B1. «**τάς τε βελτίστας φύσεις**»: Ο Σωκράτης λέει ότι αυτοί που πρέπει να οδηγηθούν προς τη σπουδαιότερη μάθηση, τη θέαση του Αγαθού, δεν είναι όλοι οι άνθρωποι, αλλά οι «βέλτισται φύσεις». Για να γνωρίζουμε ποιους εννοεί με τη φράση αυτή ο Σωκράτης, πρέπει να δούμε ποιο είναι το περιεχόμενο του όρου «φύσις». Φύσις, λοιπόν, είναι αυτό που ο άνθρωπος δεν μπορεί να κατασκευάσει ο ίδιος, αλλά το βρίσκει να προϋπάρχει. Μπορεί, βέβαια, με την τέχνη να το συμπληρώσει, αλλά δεν είναι σε θέση να το αλλάξει ουσιαδώς. Φύσις, επομένως, σε σχέση με τον

άνθρωπο είναι τα χαρίσματα και τα ελαττώματα που έχει ως κτήμα του. Από αυτά γίνεται αντιληπτό ότι ο Πλάτωνας αποδέχεται την άποψη ότι ο άνθρωπος γεννιέται με χαρίσματα ή ελαττώματα· έχει εκ φύσεως, εκ γενετής κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, δε διαμορφώνεται με την παιδεία και την καλλιέργεια.

Συγκεκριμένα, με τον όρο «βελτίστας φύσεις» ο Πλάτων εννοεί τους ανθρώπους με φυσικά χαρίσματα, όπως υψηλή ευφυΐα, οξύτητα πνεύματος, ψυχικές δυνάμεις κ.ά. Ο Πλάτων πιστεύει ότι δεν διαθέτουν όλοι οι άνθρωποι από τη φύση τις ίδιες πνευματικές ικανότητες και ψυχικές δυνάμεις και συνεπώς τα αποτελέσματα της παιδείας θα είναι ανάλογα των φυσικών προδιαθέσεων του ανθρώπου (όπως για παράδειγμα αυτοί που ανήκουν στην τάξη των δημιουργών, ο συνδυασμός φύσης και παιδείας τους κατέταξε στην τάξη αυτή). Συνεπώς, δεν μπορούν να δουν όλοι οι άνθρωποι το αγαθό. Επιπλέον η πορεία των βελτίστων φύσεων προς τη θέαση της Ιδέας του αγαθού επιβάλλεται ως εξαναγκασμός (ἀναγκάσαι) στην ιδανική πολιτεία, συνιστά δηλαδή απόλυτη αναγκαιότητα, αναγκαία συνθήκη του ιδεώδους πολιτεύματος.

Φυσικά, υπήρξαν και αντίθετες απόψεις από αυτές του Πλάτωνα. Ο Δημόκριτος για παράδειγμα έλεγε ότι η φύση του ανθρώπου διαμορφώνεται από τη διδασκαλία. Κανένας δε γεννιέται με ελαττώματα ή χαρίσματα, αλλά τα αποκτά στην πορεία της ζωής του, χάρις στην παιδεία που λαμβάνει. Ακόμα και στην εποχή μας η συζήτηση γύρω από το θέμα αυτό δε φαίνεται να κλίνει πειστικά προς τη μια ή την άλλη πλευρά. Άλλοτε μιλούμε για ταλέντο, για έμφυτη κλίση, για «θεϊκό χάρισμα», με το οποίο είναι κάποιοι προικισμένοι και άλλοτε πάλι αρνούμαστε την ύπαρξη των προικισμένων φύσεων, αλλά κάνουμε λόγο για την προσπάθεια, τη δουλειά, τον αγώνα που καταβάλλει κάποιος και επιτυγχάνει σε κάποιον τομέα. Φυσικά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο συνδυασμός των δύο απόψεων μοιάζει να είναι η πιο πειστική εκδοχή: σαφώς υπάρχει ταλέντο, ροπή, κλίση αλλά αν δεν καλλιεργηθεί, αν δεν υπάρξει αξιοποίηση του με την παιδεία και την εξάσκηση, τότε το ταλέντο χάνεται.

τὸ ἀγαθόν: Ο Σωκράτης στο σημείο αυτό ορίζει ποιο είναι το ύψιστο μάθημα. Είναι η γνώση, η θέαση του Αγαθού. Ωστόσο, ο Πλάτωνας δεν έδωσε στο έργο του μια σαφή ερμηνεία γι' αυτόν τον όρο που είναι από τους βασικότερους στο φιλοσοφικό του σύστημα παρά αρκείται σε ορισμένους υπαινιγμούς.

Ωστόσο, από τις αναφορές μέσα στο κείμενο του Πλάτωνα μπορούμε να πούμε ότι το Αγαθό, δηλαδή το ύψιστο αυτό μάθημα είναι: 1. Το «είναι» και ό,τι διατηρεί το «είναι». Δηλαδή το ον, η βαθύτερη ουσία των όντων. Όχι το «φαίνεσθαι», αλλά το «είναι». 2. Η τάξη, ο κόσμος (=

κοσμιότητα, οργάνωση) και η ενότητα που διαπερνά και συνέχει την πολλαπλότητα. Δηλαδή, το Αγαθόν είναι η οργάνωση, η ομορφιά, είναι αυτό που επιτρέπει την ύπαρξη τάξης και συνοχής ανάμεσα στα διαφορετικά. 3.Ό,τι παρέχει την αλήθεια και την επιστήμη. Το Αγαθό, δηλαδή, είναι το φως, είναι το μέσο που παρέχει τη δυνατότητα στον άνθρωπο να ξεφύγει από την πλάνη, από το ψεύδος και να κατακτήσει την αλήθεια, να οδηγηθεί στο δρόμο της επιστήμης βγαίνοντας από τον κόσμο του πνευματικού σκοταδιού και της άγνοιας. 4.Η ύψιστη αρχή και η πηγή του όντος και της γνώσης.

«και αναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν» : Μπορεί να υπάρχει δυνατότητα να προσεγγίσει ο άνθρωπος το Αγαθό, όμως αυτό δεν ισχύει για όλους τους ανθρώπους. Μόνο οι προικισμένες φύσεις, οι άριστοι, είναι αυτοί που μπορούν να φτάσουν στην ύψιστη αυτή γνώση. Οι περισσότεροι άνθρωποι δεν έχουν εκ φύσεως την ικανότητα να αναρριχηθούν τόσο ψηλά και να κατακτήσουν την κορυφή της γνώσης και της αλήθειας, δηλαδή τη θέαση του Αγαθού.

Η διαδικασία που πρέπει να περάσουν οι «βέλτισται φύσεις» για να φτάσουν τελικά στο Αγαθό, δεν είναι εύκολη. Απαιτείται κοπιώδης προσπάθεια, συνεχής και δύσκολος αγώνας. Είναι ανηφορικός και τραχύς ο δρόμος προς την κατάκτηση του μέγιστου αυτού μαθήματος, του Αγαθού. Η επανάληψη της λέξης ανάβαση («αναβῆναι», «ἀνάβασιν», «ἀναβάντες») υπογραμμίζει τη δυσκολία της ανηφορικής αυτής πορείας.

Η γνώση του Αγαθού είναι η απαραίτητη προϋπόθεση, για να αναλάβει κάποιος τη διακυβέρνηση της πολιτείας. Ο Πλάτωνας φαίνεται να υποστηρίζει ότι κατάλληλος για έναν τέτοιο ρόλο είναι μόνο αυτός που έχει φτάσει στο ύψιστο σημείο της γνώσης. Μόνο όποιος δει τον «ήλιο», όποιος λάβει το μέγιστο μάθημα, πληροί τις προϋποθέσεις για να αναλάβει τις τύχες της πόλης. Γιατί αυτός ο άνθρωπος θα είναι πλέον γνώστης του καλού και του κακού, της δικαιοσύνης και της αδικίας, της αρετής κ.λπ.

B2. Το χωρίο «συναρμόττων τούς πολίτας... ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως» αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα του λόγου του Σωκράτη, καθώς δίνεται ο σκοπός του νόμου, αλλά και τα μέσα τα οποία πρέπει να χρησιμοποιήσει για την επίτευξη του σκοπού αυτού.

Ο Σωκράτης στην απάντησή του στην ένσταση του Γλαύκωνα προσωποποιεί τον Νόμο και του αποδίδει τρεις βασικές λειτουργίες του με τις οποίες επιδιώκεται η ευδαιμονία της πόλης. Χρησιμοποιεί τρεις μετοχές «συναρμόττων, ποιῶν και ἐμποιῶν» για να καταδείξει τρεις αδιαπραγμάτευτες λειτουργίες – προϋποθέσεις για την ύπαρξη και την ευδαιμονία της πόλης.

Ο σκοπός του νόμου:

α. «ἐν ὅλῃ ... ἐγγενέσθαι»: Να αποβλέπει στην ευδαιμονία του κοινωνικού συνόλου, παρέχοντας υπηρεσίες σε όλο το κοινωνικό σύνολο και όχι μόνο σε κάποια προνομιούχο τάξη.

β. «συναρμόττων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ»: Να επιτυγχάνει την αρμονική συνύπαρξη των πολιτών. Να συνεργάζονται, δηλαδή, γόνιμα και δημιουργικά, συγκροτώντας ένα σύνολο και να μην έχουν οι τρεις τάξεις της πόλης μεταξύ τους εχθρικές διαθέσεις.

Με το πρώτο αυτό μετοχικό σύνολο ο Πλάτωνας προβάλλει την **κοινωνική λειτουργία του Νόμου**, καθώς επιδιώκεται η κοινωνική συναρμογή των πολιτών. Ο Πλάτωνας συχνά κάνει λόγο για την αναγκαιότητα της αρμονίας τόσο στα μέρη της ψυχής, με την υποταγή του κατώτερου μέρους στο ανώτερο (το «ἐπιθυμητικὸν» πρέπει να υποτάσσεται στο «θυμοειδὲς» και το τελευταίο στο «λογιστικόν»), όσο και στις σχέσεις των πολιτών μεταξύ τους. Μόνο αν επιτευχθεί αυτή η αρμονία, θα οδηγηθούν οι πολίτες στη δικαιοσύνη, στην ομαλή συμβίωση μέσα στην πόλη και κατ' επέκταση στην ευδαιμονία. Αν όμως ο πολίτης είτε από φιλαυτία είτε από ματαιοδοξία είτε από αδυναμία κρίσης δεν είναι σε θέση να οριοθετήσει τον τομέα της δραστηριότητάς του, τότε τουλάχιστον θα πρέπει να συμμορφώνεται προς τις υποδείξεις του εμπειρότερου, του σοφότερου, του σωφρονέστερου (βλέπε εισαγωγή σχολικού εγχειριδίου).

γ. «ποιῶν μεταδιδόναι ... ὠφελειν»: Να καλλιεργεί κλίμα συνεργασίας μεταξύ των πολιτών. Να αναπτύσσει τον αλτρουισμό, την αλληλεγγύη, να εμφυσά στους πολίτες την επιθυμία να προσφέρουν ό,τι μπορούν για το κοινωνικό σύνολο. Να διαμορφώνει συλλογική συνείδηση, έτσι ώστε κάθε τάξη και κάθε πολίτης ξεχωριστά να ωφελεί -στο βαθμό που μπορεί- τους συμπολίτες του.

Με το δεύτερο αυτό μετοχικό σύνολο ο Σωκράτης αποδίδει στον Νόμο **οικονομική λειτουργία**. Ο Νόμος κατοχυρώνει μια από τις βασικές ιδρυτικές αρχές της πόλης, τον καταμερισμό της εργασίας, με τον οποίο κατακτάται η αυτάρκεια. Έτσι, αν το άτομο είναι φύσει ενδεές, με την κοινωνική του συναρμογή γίνεται αυτάρκεις χάρη στην αυτάρκεια που αποκτά η κοινότητα με τον καταμερισμό της εργασίας. Οι εργασίες κατανέμονται σε κάθε πολίτη με βάση τις ικανότητές του, ώστε ο καθένας να στρέφει την προσοχή του όχι μόνο στην ικανοποίηση των δικών του αναγκών, αλλά και στις ανάγκες των συμπολιτών του, με στόχο το κοινό όφελος και την ευδαιμονία. Έτσι, μεταξύ των πολιτών καλλιεργούνται σχέσεις συνεργασίας, αλληλοβοήθειας, αλληλοπροσφοράς και αλληλεγγύης.

δ. «καὶ αὐτὸς ἐμποιῶν ... ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως»: Να διαπλάθει πολίτες, οι οποίοι θα είναι εμποτισμένοι με τις αξίες της

συλλογικότητας και οι οποίοι θα έχουν συνειδητοποιήσει ότι έχουν κάποιο συγκεκριμένο ρόλο να διαδραματίσουν στην πολιτεία. Πρέπει, λοιπόν, ο νόμος να περάσει στη συνείδηση των πολιτών ότι δεν μπορούν να πράττουν ό,τι και όπως θέλουν, αλλά έχουν ένα συγκεκριμένο ρόλο να επιτελέσουν μέσα στα πλαίσια της πολιτείας, με σκοπό τη εύρυθμη λειτουργία της και κατ' επέκταση την ευδαιμονία των ίδιων των πολιτών.

Με το τρίτο αυτό μετοχικό σύνολο δηλώνεται η **παιδαγωγική και πολιτική λειτουργία** του Νόμου, ο οποίος έχει χρέος να διαπλάθει ανθρώπους ικανούς και άξιους να διατηρούν τη συνοχή της πόλης. Για να γίνει αυτό, χρειάζεται ο Νόμος από τη μια να περιορίσει την ατομική επιθυμία, ώστε να τιθασευτεί η βούληση από τον Λόγο, και από την άλλη να κατευθύνει την πολιτική κοινωνικοποίηση των ανθρώπων. Συνεπώς, ο Νόμος υπηρετεί τον τελικό σκοπό της ευδαιμονίας του συνόλου και επιχειρώντας να υπαγάγει την ατομική επιθυμία στην αναγκαιότητα της κοινωνικής συναρμογής και της πολιτικής ευταξίας. Προς αυτή την κατεύθυνση ο Νόμος καλλιεργεί την κοινωνικότητα και ακόμη περισσότερο αναδεικνύει τους αγαθούς πολίτες σε πολιτικούς ηγέτες που επιφορτίζονται με τη διατήρηση της συνοχής της πόλης. Τέλος, ο νόμος θέτει όρια και περιορισμούς στη συμπεριφορά των πολιτών, αλλά και των φιλοσόφων-βασιλέων, ώστε να μην παρεκτρέπονται και διαταράσσουν τη συνοχή της πόλης.

Τα μέσα του νόμου:

α. Η πειθώ. Ο Πλάτωνας θεωρεί ότι ο νόμος θα πρέπει να πείθει τους πολίτες να συμμορφώνονται με τις επιταγές του. Δηλαδή πρωταρχικό ζητούμενο είναι οι πολίτες να μην εξαναγκάζονται, αλλά συνειδητά να ακολουθούν το νόμο. Αυτό, βέβαια, απαιτεί την κατάλληλη αγωγή, την ηθική διαπαιδαγώγηση, την καλλιέργεια της κοινωνικής συνείδησης των πολιτών, που θα τους επιτρέψει να υπακούουν στους νόμους χωρίς άσκηση πίεσης.

Με την **πειθώ**, με τη χρήση, δηλαδή, λογικών επιχειρημάτων, την προβολή υγιών προτύπων και με την παιδεία οφείλουν οι πολίτες να συνειδητοποιήσουν τον κοινωνικό τους ρόλο, να παραμερίσουν το προσωπικό τους συμφέρον και να προσφέρουν αλληλοβοηθούμενοι ό,τι είναι δυνατόν στην πολιτεία. Η μέθοδος αυτή απευθύνεται κυρίως στους πεπαιδευμένους πολίτες.

β. Η ανάγκη = βία. Υπάρχουν, όμως, πολίτες και μέλη της κοινωνίας, οι οποίοι δεν πείθονται με τον λόγο. Σ' αυτούς επιβάλλεται η **βία**. Πρόκειται για τον καταναγκασμό που ορίζεται από τον νόμο και δεν επιβάλλεται τυραννικά, αυταρχικά. Η μέθοδος αυτή απευθύνεται, κυρίως, στον «ἄπειρον παιδείας ὄχλον», στον οποίο ο φιλόσοφος-νομοθέτης την εφαρμόζει, αλλά επιβάλλει και στους πολίτες, αν εκείνοι πολυπραγμονούν, καταναγκαστικά, υποχρεωτικά μέτρα για τη

συμμόρφωσή τους στο πνεύμα της δικαιοσύνης, όπως και στους πεπαιδευμένους, που δεν έχουν συνειδηθεί με την πειθώ, και στους άρχοντες, που είναι υποχρεωμένοι να ζουν με λιτότητα και ευσυνειδησία, ώστε να εκλείψει η διαφθορά από τον δημόσιο βίο. Αυτός ο λιτός και ευσυνειδητος τρόπος ζωής αναφέρθηκε και στην εισαγωγή του βιβλίου μας: τόσο οι φύλακες όσο και οι φιλόσοφοι-βασιλείς στο πλαίσιο της ιδανικής πολιτείας δεν έχουν προσωπική περιουσία, πολυτελείς κατοικίες, ούτε καν οικογένεια, για να είναι απερίσπαστοι στο λειτούργημά τους. Είναι φανερό, λοιπόν, ότι ο νόμος οφείλει να αποβλέπει στην ευδαιμονία όλης της πόλης και να υποχρεώνει τους Αγαθούς να ασκήσουν την εξουσία.

Στους «Νόμους» ο Πλάτωνας λέει ότι ο άριστος νομοθέτης συνδυάζει την πειθώ με τη βία, η οποία αφορά τον «άπειρον παιδείας όχλον». Βλέπουμε, λοιπόν, ότι όχι απλώς υιοθετεί και τους δύο τρόπους, αλλά ορίζει και τις περιπτώσεις όπου ο καθένας πρέπει να εφαρμόζεται· η βία, δηλαδή, θα πρέπει να εφαρμόζεται στον όχλο, ο οποίος δεν έχει λάβει παιδεία και δεν μπορεί με την πειθώ να οδηγηθεί στο σωστό δρόμο.

Μπορούμε να διαπιστώσουμε από το κείμενο ότι ο Πλάτωνας δείχνει μάλλον μια προτίμηση προς την πειθώ, καθώς λέει ότι ο σκοπός του νόμου είναι να διαμορφώσει τέτοιους πολίτες που θα ωφελούν ο ένας τον άλλο. Φυσικά, όταν γίνεται αναφορά σε διαμόρφωση, διάπλαση χαρακτήρων και νοοτροπιών, μάλλον έχουμε να κάνουμε με την παιδεία, την καλλιέργεια, την πειθώ και όχι τη βία και τον εξαναγκασμό.

B3. Και στον ινδοευρωπαϊκό χώρο και στην αρχαία Αίγυπτο ο πληθυσμός χωριζόταν σε τρεις τάξεις: χειρώνακτες, πολεμιστές, ιερείς. Βέβαια ο όρος τάξη, όταν χρησιμοποιείται για τις κοινωνίες αυτές, είναι ένας εξόφθαλμος αναχρονισμός, αλλά πάντως σαφέστερος από άλλους συνώνυμους, όπως κοινωνική ομάδα, κάστα κ.τ.τ. Κατ' ουσίαν με τον όρο τάξη δηλώνεται εδώ η "λειτουργία" μιας ομάδας μέσα στην κοινωνία. Τριμερής είναι λοιπόν και η διαίρεση στην πλατωνική πολιτεία: δημιουργοί, φύλακες - επίκουροι, φύλακες - άρχοντες (βασιλείς). Κατ' ουσίαν πρόκειται για δύο τάξεις, επειδή η ανώτερη προέρχεται κατόπιν αυστηρής επιλογής από τη μεσαία.

Η κατώτερη τάξη (δημιουργοί), που είναι και η πολυπληθέστερη, συγκροτείται από τους γεωργούς, τους τεχνίτες, τους εμπόρους και γενικά τους χειρώνακτες. Είναι βέβαια αποκλεισμένη από την εξουσία, εργάζεται όμως προστατευμένη και μπορεί να πλουτίζει ως ένα σημείο φυσικά. Οι μεγάλες οικονομικές διαφορές δεν είναι επιτρεπτές. Η τάξη αυτή είναι υποχρεωμένη να συντηρεί, αλλά όχι πλουσιοπάροχα, τις δύο άλλες ηγεμονικές τάξεις. Παιδιά ωστόσο που έχουν γεννηθεί στην τάξη των δημιουργών, αλλά έχουν να επιδείξουν εξαιρετικά προσόντα,

μεταπηδούν στην ανώτερη τάξη και αντιστρόφως. Υπάρχει λοιπόν πρόβλεψη για την κοινωνική κινητικότητα.

Οι φύλακες - επίκουροι επωμίζονται στρατιωτικά και διοικητικά καθήκοντα και γενικά είναι αφοσιωμένοι στην υπηρεσία του κράτους. Οι φύλακες - παντελείς αναλαμβάνουν, μετά τα 50 τους χρόνια, τη διακυβέρνηση και μεριμνούν για την ευδαιμονία ολόκληρης της πολιτείας. Πρόκειται συνεπώς για μια αριστοκρατία του πνεύματος, που εξουσιάζει και συνάμα υπηρετεί το πλήθος.

B4. άφιξη: ἀφικέσθαι

προσαρμογή: συναρμόττων

πολιτισμός: πόλει, πολίτας, πόλεως

τρόπος: ἐπιτρέπειν, ἐπιτρέπεται, τρέπεσθαι

επιμελητής: μέλει

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1. Μετά από αυτά ο Κλεισθένης αφού εξορίστηκε από την πόλη από τους τυράννους, αφού έπεισε με το λόγο του τους Αμφικτύονες να του δανείσουν τα χρήματα του θεού, και τη δημοκρατία επανέφερε και τους τυράννους εξόρισε και εγκαθίδρυσε εκείνο το δημοκρατικό πολίτευμα που έγινε η αιτία για τα μεγαλύτερα αγαθά στους Έλληνες. Μετά από αυτόν ο Θεμιστοκλής που έγινε αρχηγός στον περσικό πόλεμο, αφού συμβούλευσε τους προγόνους μας να εγκαταλείψουν την πόλη, για το οποίο ποιος θα μπορούσε να τους πείσει εάν δεν υπερέιχε πολύ στο λόγο; Σε αυτό το σημείο οδήγησε την κατάσταση, ώστε αφού αναστατώθηκαν για λίγες μέρες, έγιναν για πολύ καιρό κυρίαρχοι των Ελλήνων.

Γ2. ταῦτα: τούτοις

πόλεως: πόλι

πείσας: πεπεικέναι

κατήγαγε: κατάγαγε

Ἕλλησι: Ἕλλην

μεγίστων: μείζονος

ἡγεμών: ἡγεμόνας

ἐκλιπεῖν: ἐξέλειπε

ὀλίγας: ὀλίγον

γενόμενοι: γενησόμενοι

Γ3. έκπεσών: επιρρηματική χρονική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο «Κλεισθένης»

τούς τυράννους: αντικείμενο του ρήματος «έξέβαλε»

ήγεμών: κατηγορούμενο στο υποκείμενο «Θεμιστοκλῆς» μέσω του συνδετικού ρηματικού τύπου «γενόμενος»

ἡμῶν: γενική κτητική στο «προγόνους»

ἐκλιπεῖν: άμεσο αντικείμενο της μετοχής «συμβουλεύσας», τελικό απαρέμφατο

Επιμέλεια Καθηγητών Φροντιστηρίων Βακάλη